Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2008–2009

29 754 Terrorismebestrijding

Nr. 162

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 juni 2009

Afgelopen december ontving uw Kamer de negende voortgangsrapportage terrorismebestrijding[1]. Met deze brief bied ik u mede namens de minister van Justitie de tiende voortgangsrapportage aan. De rapportage behandelt de voortgang die het afgelopen half jaar is geboekt bij de ontwikkeling en uitvoering van de verschillende onderdelen van het antiterrorismebeleid. Daarbij gaat het achtereenvolgens om het tegengaan van radicalisering, de internationale samenwerking, het creëren van slagvaardige instrumenten en organisatie, het treffen van veiligheidsmaatregelen, het voorbereid zijn op (de gevolgen van) een mogelijke aanslag en communicatie en voorlichting. De voortgangsrapportage begint zoals gebruikelijk met een samenvatting van het meest recente Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN). Het DTN wordt vier keer per jaar opgesteld door de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb) en valt onder zijn verantwoordelijkheid. Bij de voortgangsrapportage is een actiepuntenlijst bijgevoegd.

1. SAMENVATTING DREIGINGSBEELD TERRORISME NEDERLAND JUNI 2009

Het dreigingsniveau met betrekking tot Nederland blijft net als in de vorige rapportageperiode «substantieel». Dit betekent dat de kans op een aanslag in Nederland of tegen Nederlandse belangen reëel is. Er zijn in de afgelopen rapportageperiode echter geen concrete aanwijzingen voor aanslagplannen tegen Nederland en zijn belangen geconstateerd.

De internationale jihadistische dreiging is nog steeds de belangrijkste component van de dreiging tegen (de belangen van) Nederland. Internationale jihadistische groeperingen zien Nederland en zijn belangen als één van hun «voorkeursdoelwitten», vanwege zijn militaire betrokkenheid in Afghanistan en de vermeende islambeledigingen in Nederland.

[1] Tweede Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 29 754, nr. 140.

KST132457
0809tkkst29754-162
ISSN 0921 - 7371
Sdu Uitgevers
's-Gravenhage 2009

Terrorisme

Internationale context jihadistische dreiging

De belangrijkste «theaters» van de jihad zijn onveranderd de Pakistaans-Afghaanse regio, Noord-Afrika, Jemen, Irak en Somalië. In deze regio's zijn jihadistische groeperingen actief die de internationale jihad ondersteunen en die een voortdurende dreiging vormen voor westerse, en daarmee ook Nederlandse belangen. Voor het Nederlandse dreigingsbeeld zijn op dit moment met name de ontwikkelingen in de Pakistaans-Afghaanse regio relevant. Hierbij geldt dat de slechte veiligheidssituatie in Pakistan, waarover in eerdere dreigingsbeelden is gerapporteerd, een bron van zorg blijft. Het Pakistaanse leger is sinds eind april 2009 in de Swat-vallei in hevige gevechten verwikkeld met Pakistaanse militanten om zo te voorkomen dat deze aan invloed in het land winnen. Op dit moment is nog niet duidelijk of de militaire acties in Swat ook op langere termijn tot uitschakeling van de militanten zullen leiden. Wel wordt door de aanhoudende aanvallen met onbemande vliegtuigen (zogenaamde «drones») in de tribale gebieden van Pakistan de operationele effectiviteit van kern al Qa'ida onder druk gezet. Door deze aanvallen zijn enkele prominente leden van kern al Qa'ida gedood en is de terroristische infrastructuur aangetast.

De groeiende militaire acties tegen de Pakistaanse Taliban kunnen een voedingsbodem zijn voor de rekrutering van nieuwe leden door allerlei islamistische bewegingen. De woede groeit mede omdat de aanvallen met onbemande vliegtuigen deels vanaf Pakistaans grondgebied zouden worden uitgevoerd. Verder zijn er signalen dat de Pakistaanse Taliban hun krachten willen bundelen. Dit als antwoord op de groeiende militaire acties van de Verenigde Staten tegen al Qa'ida en de harde kern van de Taliban in de grensgebieden van Pakistaan en Afghanistan.

Wat betreft ontwikkelingen in de andere jihadistische strijdgebieden in de afgelopen rapportageperiode vallen vooral de ontwikkelingen in Somalië en Irak op. Jihadistische groeperingen in Somalië slagen er steeds beter in om westerlingen, al dan niet van Somalische origine, te verleiden naar Somalië af te reizen en daar deel te nemen aan de gewelddadige jihad. In Irak is de afgelopen maanden het geweld weer opgelaaid. Hiermee komt de relatieve verbetering van de veiligheidssituatie in het land steeds meer onder druk te staan. De toename van het geweld laat zien dat de veiligheidssituatie in Irak fragiel blijft en dat de onderliggende etnische en religieuze conflicten nog steeds actueel zijn. Mocht het (intra-)sektarische geweld verder oplaaien, dan zou dit kunnen leiden tot een verhoogde instroom van jihadisten en zou Irak wederom een meer prominente inspiratiebron kunnen vormen voor jonge moslims om zich aan te sluiten bij de internationale jihad.

Op het internet is sinds medio april 2009 sprake van een terugkeer van prominente internationale jihadistische websites. Deze websites zijn grotendeels identiek aan de voormalige prominente jihadistische sites, die aan de vooravond van 11 september 2008 van het internet verdwenen.

Dreiging tegen (belangen van) Europa

In de afgelopen rapportageperiode zijn opnieuw reisbewegingen vanuit Duitsland richting de jihadistische strijdgebieden in Pakistan geconstateerd, waardoor het aantal daar aanwezige jihadisten uit Duitsland verder is toegenomen. Verder hebben verschillende Europese landen te maken met jihadisten die terugkomen uit conflictgebieden. Van personen die in buitenlandse jihadistische kampen zijn getraind en weer terugkeren naar

Europa, kan een grote dreiging uitgaan. Zij kunnen immers worden aangestuurd vanuit het buitenland, hebben aangegeven een jihadistische intentie te hebben en hebben bovendien terroristische vaardigheden opgebouwd.

Bovendien kunnen jihadistische groeperingen de aanwezigheid van jihadisten uit Europa in de jihadistische strijdgebieden voor propagandadoeleinden gebruiken. Zo is Duitsland de afgelopen rapportageperiode wederom geconfronteerd met zeker twee videoboodschappen, waarin geradicaliseerde Duitstaligen zich met dreigementen richten tot het Duitse publiek en zich onder andere uitspreken tegen de Duitse militaire aanwezigheid in Afghanistan.

Dreiging tegen (belangen van) Nederland

Zoals eerder vermeld zien internationale jihadistische groeperingen Nederland en zijn belangen als één van hun «voorkeursdoelwitten», vanwege zijn militaire betrokkenheid in Afghanistan en de vermeende islambeledigingen in Nederland. Er zijn in de afgelopen rapportageperiode echter geen concrete aanwijzingen voor aanslagen tegen (belangen van) Nederland geconstateerd. De waarschijnlijkheid van een jihadistische aanslag op Nederlandse belangen is momenteel het hoogst in het buitenland. Deze dreiging doet zich vooral voor in regio's waar internationale jihadistische organisaties ruime mogelijkheden hebben tot het plegen van aanslagen.

Dat Nederland op het netvlies van jihadisten staat, blijkt uit een op 12 april 2009 uitgebrachte video van as-Sahab, één van de mediaorganisaties van al Qa'ida. In deze video komt een jihadist aan het woord die in het Duits een dreiging uit aan het adres van *met name* Nederland en Denemarken, omdat deze landen de profeet Mohammed beledigd zouden hebben. Dat Nederland in beeld is bij jihadisten, wordt verder ook geïllustreerd door andere «postings» op het internet waarin Nederland genoemd wordt dan wel beelden worden vertoond die te relateren zijn aan Nederland.

De afgelopen rapportageperiode zijn geen reisbewegingen van jihadisten uit Nederland naar trainingskampen geconstateerd. Er zijn wel aanwijzingen dat in het verleden een zeer beperkt aantal personen vanuit Nederland naar de Pakistaans-Afghaanse regio is gereisd om deel te nemen aan de internationale gewelddadige jihad, al dan niet door aldaar een terroristische training te ondergaan. Er zijn tot op heden geen redenen om aan te nemen dat (één van) deze personen inmiddels (is) zijn teruggekeerd naar Nederland. De aanwezigheid van personen uit Nederland in buitenlandse jihadistische trainingskampen en strijdtonelen maakt een mogelijke strategische en tactische sturing van aanslagen in Nederland mogelijk. Dit laatste geldt eveneens voor inwoners van andere Schengenlanden die na een verblijf in een trainingskamp weer terugkeren naar Europa en opdracht zouden krijgen een aanslag uit te voeren in Nederland.

Tegenover de hierboven beschreven internationale jihadistische dreiging staat dat wederom het overgrote deel van de Nederlandse lokale jihadistische netwerken in een periode van relatieve rust verkeert of zijn activiteiten richt op het buitenland.

Radicalisering en polarisatie

De manifestatie van het salafisme in Nederland is in toenemende mate onderwerp van (wetenschappelijk) onderzoek. Dit onderzoek heeft als doel inzichtelijk te maken hoe salafistisch georiënteerde moslims in Nederland hun geloofsbeleving in de praktijk invullen. Vermeldenswaardig in deze

context is het onderzoek naar de integratie en participatie van de bezoekers van het salafistische centrum van Ahmad Salam in Tilburg. Dit onderzoek, waarvan de resultaten in maart 2009 zijn verschenen, laat zien dat de meeste bezoekers in meerdere of mindere mate orthodoxe denkbeelden koesteren en de strikte leef- en denktrant aan hun dagelijks bestaan aanpassen. Dit roept het beeld op van differentiatie in de salafistische beweging in Nederland, waar naast onverdraagzame puristen ook veel gelovigen zijn die de leer aanpassen aan hun dagelijks leven in een westerse samenleving.

Verder probeert de radicale islamistische organisatie Hizb ut-Tahrir (HuT) in Nederland zijn invloedssferen uit te breiden. Hierbij valt op dat de Amsterdamse islamitische studentenvereniging Al Furqan een platform biedt aan de HuT. Zo heeft de afgelopen rapportageperiode de voorman van de HuT op uitnodiging van Al Furqan een lezing verzorgd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat de studentenvereniging een platform biedt aan de HuT betekent dat deze laatste *in potentie* de gelegenheid heeft om haar polariserende en activistische boodschap ook in het Nederlandse hoger onderwijs te verspreiden.

Weerstand

Sinds begin 2006 wordt in het DTN een beeld geschetst van de gegroeide weerbaarheid tegen radicale en extremistische geluiden binnen de Nederlandse moslimgemeenschappen. Dit beeld is de afgelopen rapportageperiode niet veranderd.

Ten slotte zijn de afgelopen rapportageperiode enkele personen aangehouden in verband met de vrijlating van 2500 nertsen op 15 maart 2009. De arrestaties zijn het eerste resultaat van de geïntensiveerde opsporing en vervolging van dierenrechtenextremisten; een onderdeel van de integrale aanpak zoals die wordt voorgestaan door de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Justitie.

2. TEGENGAAN RADICALISERING

2.1 Onderzoek

Begin dit jaar verscheen een literatuurstudie die een overzicht geeft van het empirisch sociaal-wetenschappelijk onderzoek naar antiterrorismebeleid in meerdere landen over de periode 1997–2007.[1] De auteur toont aan dat het wetenschappelijk onderzoek naar contraterrorisme nog in de kinderschoenen staat. Het meeste onderzoek richt zich op «single cases»; er worden slechts zeer weinig vergelijkende studies geschreven. Onderzoek naar de effectiviteit van CT-maatregelen lijkt zich vooral te richten op wetgevingsaspecten en andere repressieve en beschermingsmaatregelen. Opvallend is het ontbreken van studies naar de «zachte» maatregelen, zoals politieke hervormingen, integratie en deradicalisering. De uitkomsten van dit onderzoek zullen worden meegenomen als een mogelijke aanvulling op de vigerende onderzoeksagenda voor terrorismebestrijding.

BZK cofinanciert op ad hoc basis wetenschappelijk onderzoek op het gebied van polarisatie en radicalisering. Daarnaast stelt BZK in samenspraak met NCTb, WWI, AIVD en de G4 een strategische onderzoeksagenda samen op het terrein van P&R. De kennis die uit deze onderzoeken voortvloeit, zal worden ingezet bij de analyse van radicaliseringsprocessen en bij de uitvoering van het beleid ten aanzien van radicalisering in het kader van het Actieplan Polarisatie en Radicalisering.

[1] T. van Dongen, Not quite there yet: the state of the art in counterterrorism research, HCSS, 2009.

2.2 Radicaliseringshaarden

Sinds enkele jaren worden zogenoemde radicaliseringshaarden aangepakt om de invloed van deze haarden zo veel mogelijk te beperken. De aanpak bestaat uit een gecoördineerde inzet van bestaande bevoegdheden en instrumenten van de landelijke en lokale overheid. De NCTb heeft hierin een regierol, gemeenten vervullen een regierol op lokaal niveau. Op dit terrein wordt verder samengewerkt met de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Wonen, Werken en Integratie. De eerder geconstateerde trend van matiging bestendigt zich in de meest recente analyses. Ook de trend van versterkte weerbaarheid, geconstateerd in de negende voortgangsrapportage terrorismebestrijding, zet zich door.

2.3 Aanpak gebruik internet voor radicale en terroristische doeleinden

Ter bestrijding van radicale uitingen en terroristische informatie op het internet lopen diverse trajecten. Voorbeelden hiervan zijn monitoring, surveillance en het meldpunt cybercrime (MCC). Daarnaast is een Notice-and-Take-Down-systematiek (NTD) ontwikkeld. De werkgroep Veiligheidsrisico's van internettoepassingen onderzoekt welke internettoepassingen door terroristen ingezet kunnen worden en hoe daarop het beste ingespeeld kan worden.

De investeringen die zijn gepleegd ter blokkering van radicale uitingen en andere terroristische informatie hebben geleid tot de ontwikkeling van een Notice-and-Take-Down-systematiek op basis van een gedragscode. Met deze gedragscode hebben aanbieders van een (telecommunicatie-) dienst op internet een eigen toegankelijke NTD-procedure voor meldingen van onrechtmatige of strafbare content op internet. Internetpartijen kunnen een melding voortaan altijd afdoen en zorgen dat onrechtmatige en strafbare content van internet verwijderd wordt. De gedragscode is inmiddels aangeboden aan de Tweede Kamer.

Tijdens het Algemeen Overleg met uw Kamer over de negende voortgangsrapportage terrorismebestrijding op 2 april jl. zijn vragen gesteld over de samenhang van de NTD-code met het filteren en blokkeren van kinderporno op het internet en de motie van het lid Gerkens, waarin de regering wordt verzocht er zo spoedig mogelijk voor te zorgen dat het blokkeren van sites met seksueel geweld tegen kinderen gepaard gaat met een rechterlijke toets en een onafhankelijke klachtenregeling. Voor het zomerreces zal uw Kamer hierover per brief geïnformeerd worden. Deze brief zal tevens ingaan op de voortgang van de inventarisatie van de knelpunten in wet- en regelgeving bij de bestrijding van cybercrime.

Nederland is nauw betrokken bij de internationale aanpak van het gebruik van internet voor terroristische doeleinden. De inzet van Nederland is gericht op het formuleren van een gezamenlijke aanpak bij de bestrijding van terroristische content op het internet. Hiertoe neemt Nederland deel aan het Europese Check the Web project, waarin de lidstaten kennis en analyses over terroristische websites uitwisselen. Via een reeks expertmeetings wordt momenteel kennis uitgewisseld over de aanpak van internet en terrorisme in Groot-Brittannië, Duitsland, Tsjechië en Nederland. Nederland neemt het voortouw bij het thema zelfregulering. Nederland blijft in dit kader inzetten op meer publiek-private samenwerkingsverbanden en het stimuleren van maatregelen waaronder een NTD-systematiek in EU-verband.

3. INTERNATIONALE ONTWIKKELINGEN

Gezien de aard en omvang van de internationale terroristische dreiging, zoals geschetst in eerdere en de meest recente DTN's, blijven verdere versterking van bilaterale programma's en ondersteuning van multilaterale instanties van belang.

3.1 Bilaterale samenwerking

De dreiging die uitgaat van groeperingen in Noord-Afrika blijft een bron van zorg. Om deze reden werkt Nederland met landen in deze regio samen op diverse deelgebieden van terrorismebestrijding. De dialoog en samenwerking tussen Nederland en Marokko op het gebied van terrorismebestrijding zijn verder versterkt. In Marokko vinden momenteel verscheidene activiteiten plaats op dit gebied. Een bilateraal project van de Koninklijke Marechaussee (KMar) op het gebied van documentfraude is zojuist afgerond. De KMar verzorgde een training voor vertegenwoordigers van de Marokkaanse autoriteiten in het herkennen en opsporen van documentfraude en stelde hun detectieapparatuur ter beschikking. Daarnaast loopt een project over terrorisme en internet en de effectiviteit van het Marokkaanse tegengeluid via internet. Een Marokkaanse delegatie bezocht recent verschillende onderdelen van het Korps Landelijke Politie Diensten (KLPD).

Tijdens een bezoek aan Algiers van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding op 28 en 29 oktober 2008 werd overeenstemming bereikt over de thematische inhoud en de tijdsplanning voor de samenwerking op het gebied van terrorismebestrijding tussen Nederland en Algerije. Het betreft onder meer zaken als het tegengaan van radicalisering, douanesamenwerking, het herkennen en tegengaan van documentfraude, grensbewaking, havenbeveiliging en het tegengaan van financiering van terrorisme. Verscheidene concrete activiteiten lopen inmiddels of zijn in voorbereiding, in het bijzonder op het gebied van opsporen en herkennen van documentfraude, havenbeveiliging en het tegengaan van radicalisering.

3.2 Europese ontwikkelingen tegen terrorisme en radicalisering

De Europese Unie (EU) is ook op het terrein van terrorismebestrijding voor Nederland een belangrijk multilateraal kader voor samenwerking. De EU antiterrorismestrategie met bijbehorend actieplan en de EU-strategie om radicalisering en rekrutering tegen te gaan vormen de belangrijkste kaders.
De regering acht het van belang dat de Europese Unie zich ook op het terrein van contraterrorisme actief profileert in haar externe betrekkingen. Het terrorismevraagstuk vormt een belangrijk agendapunt in het overleg van de EU met derde landen en met andere regionale organisaties. In de afgelopen periode overlegde de EU-troika onder andere met Canada, VS, Egypte en de Russische Federatie (RF) over terrorismebestrijding. Op 4 en 5 mei jl. vond in Riyad (Saudie-Arabië) het jaarlijkse overleg plaats tussen de EU en de lidstaten van de Gulf Cooperation Council (GCC) over het tegengaan van financiering van terrorisme. Hier werd in het bijzonder gesproken over de implementatie van de desbetreffende resoluties van de VN-Veiligheidsraad en de relevante aanbevelingen van de Financial Action Task Force (FATF).

Daarnaast wordt ook concreet samengewerkt tussen de EU, de lidstaten van de EU en enkele prioriteitslanden/-gebieden. De aandacht van de EU richt zich onder andere op de Westelijke Sahel-regio. In juni 2008 vond een EU-missie naar deze regio plaats om de bestaande capaciteit in de betreffende landen op het terrein van terrorismebestrijding in kaart te

brengen. Thans vindt binnen de EU overleg plaats over de meest effectieve manier om de samenwerkingsrelatie met landen in deze regio verder vorm te geven. Naar aanleiding van de uitkomsten van een EU-missie naar Pakistan in maart 2009, wordt tussen EU-lidstaten en Pakistan overleg gevoerd over technische samenwerking.

Onder het Franse voorzitterschap van de Europese Unie zijn het Europese Actieplan dat ziet op bestrijding van Radicalisering en Rekrutering en de daarbij behoren Strategie herzien. Ten opzichte van de vorige versie van het Actieplan is er weinig veranderd. De belangrijkste wijzigingen betreffen extra aandacht voor de Media Communicatie Strategie en een minder exclusieve focus op islamistisch extremisme. Frankrijk heeft zijn uiterste best gedaan om het actieplan ook toe te snijden op het tegengaan van radicalisering in andere kringen, bijvoorbeeld: rechtsextremisme, dierenrechtenextremisme, linksradicalisme, of nationalistisch getint extremisme. Op Nederlands aandringen zal in de toekomst extra aandacht worden besteed aan onderzoek naar processen van deradicalisering en, indien mogelijk, aan mogelijk overheidsbeleid om deze processen te doen versnellen.

De Counter Terrorism Coordinator (CTC) van de Europese Unie heeft in 2008 een vijftal lidstaten benaderd om het voortouw te nemen bij de implementatie van het actieplan. Het gaat om:
- Zweden – «Community policing»;
- Het Verenigd Koninkrijk – Media Communciatie Strategie en de ontwikkeling van een «counter narrative»;
- Duitsland – Internet;
- Spanje – Opleiding van imams; en
- Nederland – Brede lokale aanpak.

Inmiddels heeft Denemarken de leiding genomen op het terrein van deradicalisering – in het bijzonder deradicalisering van jongeren. Het Deense project beoogt praktische instrumenten te ontwikkelen – zoals coachingstechnieken – die ingezet kunnen worden om deze jongeren los te weken uit hun omgeving en te laten deradicaliseren. Daarnaast wordt beoogd het contact tussen rechtshandhavinginstanties en gemeenten op dit terrein te verbeteren. Vanuit het actieplan Polarisatie en Radicalisering van het ministerie van BZK heeft Nederland in dit kader in samenwerking met Duitsland en het Verenigd Koninkrijk midden februari te Berlijn een conferentie georganiseerd over radicalisering. Verder zal vanuit het actieplan een internationale stedenconferentie worden georganiseerd gericht op de uitwisseling van kennis en ervaringen met de lokale aanpak van radicalisering. De conferentie richt zich op professionals die op lokaal niveau bezig zijn met de aanpak van polarisatie en radicalisering.

Tot slot valt te melden dat de Europese Unie onder het Zweedse Voorzitterschap een vervolgprogramma zal opstellen voor het Haags Programma dat in 2004 onder Nederlands Voorzitterschap tot stand is gekomen. Dit zal het Stockholm-programma gaan heten. De Europese Commissie bracht medio juni haar Mededeling uit inzake dit programma, waarin zij uiteenzet wat volgens haar in dit programma moet worden opgenomen.

3.3 Verenigde Naties

Een delegatie onder leiding van Mike Smith, sinds november 2007 Executive Director van het Counter-Terrorism Executive Directorate (CTED) van de VN, bracht op 4 en 5 februari jl. een bezoek aan Nederland. Centraal stond de monitoring van de implementatie op nationaal en EU-niveau van antiterrorisme wet- en regelgeving volgens VNVR resoluties 1373 («on criminalizing the financing of terrorists») en 1624 («on incitement to

commit acts of terrorism»). Het hoofdonderwerp van het bezoek was de financiering van terrorisme. Daarnaast was er aandacht voor ons contraterrorismebeleid in het algemeen, deradicalisering en technische assistentie op deze thema's. Smith werd geïnformeerd over de Nederlandse praktijk naar aanleiding van de verplichtingen die voortvloeien uit VN-resolutie 1373, zoals het bevriezingsoverleg en het protocol waarin de procedures voor listing en delisting staan beschreven. In een gesprek met het bankwezen kwamen een aantal Nederlandse «best practices» aan de orde zoals de cliëntacceptatie (screening vooraf) en de transactieblokkades. In een eerste rapportage toont de CTED zich positief over de Nederlandse procedures omtrent de uitvoering van de VN-resoluties.

Tijdens de tiende zitting van de Mensenrechtenraad in Genève (2–27 maart 2009) werd de resolutie «Mensenrechten en het tegengaan van terrorisme» aangenomen. Mede dankzij de inzet van Nederland en andere EU-lidstaten onderstreept deze resolutie het belang van rechtsbescherming bij het plaatsen op en verwijderen van de VN-terrorismelijsten.

Nederland heeft in het kader van de implementatie van de VN-strategie de werkgroep gefinancierd die een studie heeft verricht naar de wijze waarop het gebruik van Internet voor terroristische doeleinden en radicalisering wereldwijd kan worden tegengegaan. De studie geeft een overzicht van «best practices» van lidstaten rond het tegengaan van het gebruik van internet voor terroristische doeleinden en radicalisering. De studie komt tot de conclusie dat technische oplossingen om het gebruik van internet voor de genoemde doeleinden te verminderen niet de enige en ook niet de belangrijkste bijdrage is aan de oplossing van het vraagstuk. Aanvullende beleidslijnen, zoals het ontwikkelen van een inhoudelijk weerwoord en internationale afspraken over de (on)toelaatbaarheid van bepaalde inhoud, zijn van groot aanvullend belang. De CTITF van de VN heeft een vervolg op de studie, in projectvorm, gepresenteerd. Dit project voorziet in een aantal bijeenkomsten, waarin op onderdelen de inhoud van het rapport en de beleidsaanbevelingen met VN-lidstaten worden besproken. Dit zal er toe moeten leiden dat meer VN-lidstaten, met gebruikmaking van de ervaringen van anderen, een eigen beleid ontwikkelen op het gebied van internet in relatie tot terrorismebestrijding en radicalisering. Ook wordt gestreefd naar betere internationale afspraken over de samenwerking bij de uitvoering van het beleid.

3.4 Terrorismelijsten in Europese Unie en Verenigde Naties

In de voorafgaande Voortgangsrapportages bent u geïnformeerd over de verbeteringen van de procedurele rechtswaarborgen van personen en organisaties die op de EU- en VN-terrorismelijst zijn geplaatst. Belangrijk is in dit verband dat de VNVR-resolutie 1822, die in juni 2008 werd aangenomen, al enkele beperkte verbeteringen van het VN-sanctiesysteem bevat, waaronder in het bijzonder een reguliere herziening van de plaatsingen op de VN-sanctielijst.

In januari jl. stemde de Raad Algemene Zaken en Externe Betrekkingen van de Europese Unie (RAZEB) in met de vaststelling van de herziene EU-lijst van terroristische organisaties, waarvan de Iraanse MKO (Mujahedin-e Khalq Organisatie) is verwijderd. Deze verwijdering vloeit rechtstreeks voort uit de uitspraak van het Gerecht van Eerste Aanleg op 4 december 2008. In een verklaring benadrukte de Raad dat als er essentiële nieuwe informatie beschikbaar zou komen, de Raad zou kunnen bezien of terugplaatsing op de lijst tot de mogelijkheden behoort.

Voor wat betreft de VN-terrorismelijst zoekt Nederland met een aantal gelijkgestemde landen naar mogelijkheden de rechtsbescherming voor

individuen en organisaties die op deze lijst zijn geplaatst te verbeteren, vooral waar het de procedures voor «delisting» betreft. Nederland zet zich daarbij in voor de creatie van een onafhankelijk adviespanel dat de Veiligheidsraad kan adviseren bij de besluitvoming.

4. INSTRUMENTEN EN ORGANISATIE

4.1 Security awareness

De vergroting van security awareness – veiligheidsbewustzijn – bij diverse maatschappelijke actoren is een belangrijk thema. Security bij (vitale) bedrijven en instellingen wordt momenteel veelal belegd bij de verantwoordelijke professionals. Zo zijn met de sectoren van het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding (ATb) afspraken gemaakt over te treffen maatregelen bij een terroristische dreiging, teneinde de sectoren weerbaarder te maken. Personeel dat werkzaam is binnen de beveiligde gebieden van de Nederlandse luchthavens is zelfs verplicht een security awareness training te volgen alvorens ze op de luchthaven mogen werken. Niet elke medewerker is zich echter altijd bewust van het feit dat ook hij een belangrijke bijdrage kan leveren aan de veiligheid op en rond het eigen bedrijf. Naast het bewuster handelen op diverse veiligheidsaspecten kan de medewerker, vaak als eerste, afwijkend gedrag of een afwijkende situatie signaleren in de eigen werkomgeving. Medewerkers kunnen zo hun bijdrage leveren in het onderzoek naar terrorisme en daarnaast met dit bewustzijn ook andere zaken aan het licht brengen, zoals criminaliteit. Het voornemen is om de verschillende vitale bedrijfssectoren (ATb-sectoren en CBRN-instellingen) de helpende hand te bieden om alertheid onder medewerkers te blijven stimuleren. Belangrijk voor de diverse bedrijfssectoren is dat actuele kennis en concrete handelingsperspectieven over dit thema naar eigen inzicht kunnen worden ingevoegd in de eigen opleidingstrajecten. Bij veiligheidsbewustzijn gaat het immers om lange termijn planning en structurele aandacht voor het onderwerp.

Momenteel ontwikkelt de NCTb ook een «security awareness tool» voor bedrijven, aangesloten bij het ATb en CBRN-instellingen. Met deze «tool» worden bedrijven en instellingen aangezet tot het opzetten van een security awareness programma waarin de eigen werknemers:
- Bewust worden van het eigen onveilige gedrag;
- Afwijkend gedrag bij een ander leren herkennen, en;
- Handelingsperspectieven worden aangeboden.

Met deze security awareness tool wordt getracht de weerstand tegen een terroristische dreiging en andere vormen van criminaliteit te verhogen.

4.2 Beveiliging burgerluchtvaart

4.2.1 Passenger Name Records (PNR)

Onder het Tsjechische voorzitterschap zijn de besprekingen over het voorstel met betrekking tot de oprichting van een EU-systeem voor de uitwisseling van Passenger Name Records (PNR) voortgezet. Een van de doelstellingen van het voorstel is het bestrijden van terrorisme.

Hoewel de onderhandelingen vorderen, is er nog een aantal punten waarover discussie nodig blijft, zoals:
- Reikwijdte en doelbinding van het voorstel;
- Dataprotectie;
- Samenstelling van de lijst met data die verzameld worden door de Passenger Information Units (PIU's);

- Werkwijze bij het opvragen van de data;
- Stapsgewijze aanpak met als doel uiteindelijk alle PNR-data te verzamelen die onder het kaderbesluit vallen;
- Bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de PIU's, en;
- De totstandkoming van risicoanalyses.

Over de laatste stand van zaken is uw Kamer geïnformeerd tijdens het algemeen overleg van 11 maart jongstleden.

4.2.2 Body scanner

De aard van de terroristische dreiging die is gericht tegen de burgerluchtvaart is de afgelopen jaren sterk gewijzigd. Derhalve wordt gezocht naar apparatuur die deze nieuwe dreiging zo goed mogelijk afdekt. De bodyscanner is een voorbeeld van dergelijke apparatuur en maakt een significante verbetering van de beveiliging mogelijk. Op Schiphol worden op verschillende locaties als proef bodyscanners ingezet voor zowel beveiligingscontroles als douanecontroles. Tijdens de proef krijgen de passagiers de keuze tussen de reguliere controle en de security scan.

Het Europees Parlement heeft in 2008 een motie aanvaard waarin de Europese Commissie wordt verzocht een aantal aspecten rondom het gebruik van bodyscanners, waaronder privacy, verder uit te werken alvorens de inzet van bodyscanners bij reguliere beveiligingscontroles op luchthavens kan worden goedgekeurd. De Europese Commissie heeft een werkgroep ingesteld die deze aspecten verder aan het uitwerken is.

Bij de huidige proef met bodyscanners op Schiphol zijn alle denkbare zorgvuldigheidseisen ingebouwd om identificatie – hetzij gericht, hetzij toevallig – uit te sluiten. Beelden worden niet opgeslagen of bewaard, beelden worden niet in verband gebracht met of gekoppeld aan enig ander persoonsgegeven en de bodyscan is fysiek en ICT-technisch gescheiden uitgevoerd van alle andere informatieverwerkingssystemen. Daarnaast zijn alle nodige maatregelen genomen om het beeld van de gezichten van de personen niet zichtbaar te maken op het beeldscherm en om visueel contact tussen de beeldanalist en de gecontroleerde personen te voorkomen.

4.3 CBRN-terrorisme

Gezien de disproportionele effecten die een aanslag met chemische, biologische, radiologische of nucleaire (CBRN-)middelen teweeg kan brengen is een gecoördineerde inspanning op nationaal niveau noodzakelijk, gericht op het minimaliseren van de kans op CBRN-terrorisme.

Het reeds ingezette traject dat gericht is op weerstandsverhoging bij risicovolle CBRN-onderzoeksinstellingen – zoals ziekenhuizen, laboratoria en universiteiten – ligt op koers. Dit traject loopt in de periode 2008–2013. Implementatie bij een deel van de objecten is gestart. Er is een begin gemaakt met de versterking van de mogelijkheden voor (forensisch) onderzoek op dit gebied. In aanvulling op deze maatregelen zal in 2009 binnen de security-awareness voorlichtingsactiviteiten, als elders gemeld in deze voortgangsrapportage, een specifieke component CBRN-awareness worden opgenomen. Deze is gericht op instellingen waar met CBRN-kennis en of CBRN-agentia wordt gewerkt.

De interdepartementale inspanning gericht op versterking van de security van biologische agentia wordt gecontinueerd. Momenteel wordt bezien op welke wijze een biosecurityregime kan worden vormgegeven. Hierbij zijn het ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), Volks-

huisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM), Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) betrokken.

Om grenscontrole te versterken wordt in een innovatief project gewerkt aan inrichting van een test CBRN-E-controlestraat op Schiphol, waarmee detectie van goederenstromen kan worden geoptimaliseerd. Ook detectie van (zelfgemaakte) explosieven wordt meegenomen. In 2010 zullen de testresultaten bekend zijn.

Nederland is dit jaar gastland voor de jaarlijkse plenaire GICNT-bijeenkomst (juni) en een internationale GICNT-oefening (november). Het Global Initiative to Combat Nuclear Terrorism is een internationaal mondiaal samenwerkingsverband gericht op het bestrijden en voorkomen van nucleair terrorisme.

Tot slot kan worden gemeld dat de Europese Commissie momenteel prioriteit geeft aan CBRN-security. In parallelle werkverbanden gericht op de verschillende stoffen (C, B en R/N) worden momenteel (beleids)maatregelen ontwikkeld die in 2009 kenbaar zullen worden gemaakt. Op 24 juni 2009 wordt hier een voorschot op genomen door de Europese Commissie met de presentatie van het CBRN Policy Package.

4.4 Zelfgemaakte explosieven

Het Nederlandse project «zelfgemaakte explosieven» is opgezet naar aanleiding van de observatie dat het merendeel van alle (pogingen tot) aanslagen in Europa plaatsvindt met explosieven op basis van vrij verkrijgbare chemicaliën. Het doel van het project is om de fabricage en inzet van zelfgemaakte explosieven te bemoeilijken. De Nederlandse aanpak van (zelfgemaakte) explosieven loopt parallel aan het Europees Actieplan over veiligheid van explosieven dat op 18 april 2008 door de Europese Raad van ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken in Europa is goedgekeurd.

Nederland zet zich maximaal in om eventueel komende Europese regelgeving zo effectief en proportioneel mogelijk te laten zijn. In oktober 2008 en februari 2009 zijn hiertoe internationale expertmeetings georganiseerd. Vooruitlopend op een oplossing op EU-niveau worden voorlopige maatregelen getroffen op nationaal niveau. Hierbij zijn voor de meest risicovolle precusoren door VROM en NCTb op vrijwillige basis concrete (beveiligings)afspraken gemaakt met relevante publieke en private actoren. Daarnaast is een samenwerking tussen het KLPD en de Fiscale Opsporings- en Inlichtingendienst-Economische Controle Dienst (FIOD-ECD) gerealiseerd waardoor de meldingen op het vlak van drugs- en terrorismegerelateerde precursoren door bedrijven en particulieren bij één centraal meldpunt kunnen worden gemeld. Dit is het Meldpunt verdachte transacties chemicaliën (040-2916000). In de tweede helft van 2009 start hiervoor een pilot. Daarnaast starten op korte termijn gerichte voorlichtingsactiviteiten voor specifieke doelgroepen van bedrijven . Tot slot wordt door de politie gewerkt aan de geconstateerde problemen rond een politieveiligheidssysteem voor explosieven. Een door deskundigen en ketenpartners gedragen noodoplossing moet op korte termijn operationeel zijn.

4.5 Studie- en kennismigratie

Recente arrestaties in het Verenigd Koninkrijk in april jl. wijzen wederom op de noodzaak de veiligheidsrisico's rond studie- en kennismigratie zoveel mogelijk te beperken. Van de 12 terrorismeverdachten die werden

opgepakt bleken er 11 op een studentenvisum het Verenigd Koninkrijk te zijn binnengekomen.

Reeds in de blauwdruk «Naar een modern migratiebeleid»[1], die door de staatssecretaris van Justitie aan uw Kamer is aangeboden, werd in paragraaf 7.3.1 gewezen op dergelijke veiligheidsrisico's voor Nederland. De NCTb werkt samen met partners binnen en buiten de rijksoverheid om deze risico's zoveel mogelijk te beperken.

Ten behoeve van meer trendmatig inzicht in de inen uitstroom van studie- en kennismigranten is door OCW, NCTb, koepelorganisaties van de kennisinstellingen en onderwijsinstellingen de beschikbare informatie in kaart gebracht en ter beschikking gesteld aan de relevante partijen. De IND heeft het afgelopen jaar onderzoek verricht naar de uitval van Pakistaanse studenten en extra controles uitgevoerd op deze doelgroep. Ook verbetert de IND het inzicht in de uitval van buitenlandse studenten door periodieke overzichtsrapportages voor de betrokken (overheids)partijen op te stellen.

IND, AIVD en NCTb doen onderzoek naar de mogelijkheden van het opstellen van indicatoren voor (mogelijke) risico's die studenten en kennismigranten meebrengen, ten behoeve van een meer gerichte controle op risico's voor de nationale veiligheid. Hierbij wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van ervaringen in het buitenland. Ook wordt bij de uitwerking van de erkenningsystematiek bezien of meer aandacht moet worden besteed aan veiligheidsaspecten.

Ten behoeve van bewustwording onder diverse contactfunctionarissen (bijvoorbeeld bij kennis- en onderwijsinstellingen) ten aanzien van signalen die kunnen wijzen op radicalisering of op andere risico's voor de nationale veiligheid, worden door de NCTb en OCW in samenwerking met enkele onderwijsinstellingen de mogelijkheden verkend om voorlichtingsmateriaal te ontwikkelen. Hierbij wordt voor zover mogelijk aangesloten bij de elders in deze rapportage genoemde voorlichtingsactiviteiten rond security awareness. NCTb en AIVD hebben in verschillende sessies met (vertegenwoordigers van) onderwijsinstellingen gerichte voorlichting verzorgd.

4.6 Uitwerking motie-Pechtold

In de 9e voortgangsrapportage hebben wij u op de hoogte gesteld van de uitwerking van de motie Pechtold inzake een onderzoek naar het Nederlandse terrorismebeleid. Daarin werd aangegeven dat de commissie onder voorzitterschap van de heer mr. J. J. H. Suyver op 1 oktober jl. haar werkzaamheden is gestart. Inmiddels heeft de commissie op 13 mei jl. haar rapport aan de opdrachtgevers aangeboden. Op dit moment wordt gewerkt aan het opstellen van de kabinetsreactie op het rapport. Tijdens een algemeen overleg met uw Kamer op 2 april jl. hebben wij u bericht dat wij u het rapport van de commissie en de kabinetsreactie voor het zomerreces van 2009 zullen doen toekomen.

4.7 Monitoring Wet ter verruiming mogelijkheden tot opsporing en vervolging van terroristische misdrijven

Op 1 februari 2007 is de Wet ter verruiming van de mogelijkheden tot opsporing en vervolging van terroristische misdrijven in werking getreden (Stb. 2006, 580). De werking van de wet wordt met behulp van twee instrumenten onderzocht: monitoring en evaluatie. De evaluatie zal vijf jaar na de inwerkingtreding plaatsvinden. Voorts vindt elk lopend jaar een monitoronderzoek plaats waarover aan beide Kamers der Staten-Generaal

[1] 27 juni 2008, Kamerstukken II 2007/08, 30 573, nr. 10.

wordt gerapporteerd. Het eerste monitorrapport is op 18 mei jl. tezamen met de reactie van het kabinet aan uw Kamer aangeboden. Het eerste monitorrapport betreft de periode van februari 2007 tot februari 2008. Het gaat hier om de eerste, voorlopige bevindingen van de toepassing van de betreffende wet. Dit eerste monitoronderzoek was gericht op de implementatie van de nieuwe regelgeving en de eerste toepassing hiervan in de praktijk. De tweede rapportage zal eind 2009 aan uw Kamer worden aangeboden.

4.8 Stichtingen

Tijdens het Algemeen Overleg over de negende voortgangsrapportage terrorismebestrijding op 2 april jl. is uw Kamer geïnformeerd over de voortgang van het wetsvoorstel dat de publicatieplicht ten aanzien van de financiële stukken van stichtingen regelt. Met dit wetsvoorstel wordt beoogd fraude en misbruik door rechtspersonen tegen te gaan, zowel uit het oogpunt van financieel-economische criminaliteit als uit het oogpunt van terrorismefinanciering. Deze voorgestelde publicatieplicht stelt de overheid beter in staat tot doorlopend repressief toezicht op stichtingen. Daarnaast hebben ook donateurs en handelspartners baat bij het openbaar maken van financiële stukken. Het wetsvoorstel zal na advisering door de Raad van State dit jaar worden ingediend uw Kamer.

5. VEILIGHEIDSMAATREGELEN

5.1 Bewaken en beveiligen

5.1.1 Afghanistan-conferentie

Vanuit de NCTb is de Eenheid Bewaken en Beveiligen (EBB) nauw betrokken geweest bij de organisatie van de beveiliging van de Afghanistan-conferentie op 31 maart 2009 in Den Haag. Vrijwel alle delegaties zijn gedurende hun aanwezigheid in Nederland beveiligd. Samen met de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en de politie is de dreiging ingeschat voor alle afzonderlijke delegaties die de bijeenkomst hebben bezocht en voor het evenement als geheel. Op basis daarvan heeft de EBB de noodzakelijke beveiligingsmaatregelen geadviseerd. In nauwe samenwerking met het ministerie van BZ, de gemeente Den Haag, de KMar, Politie Haaglanden en het KLPD, zijn deze maatregelen vormgegeven. Voor de beveiliging van het evenement is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de normale structuren zoals die bij soortgelijke evenementen gelden. Om de samenwerking te optimaliseren zijn de verschillende draaiboeken en overlegstructuren op elkaar afgestemd. De verantwoordelijke organisaties hebben om de dag een afstemmingsoverleg gehouden over de beveiliging. Op deze manier is een optimale samenhang gewaarborgd van de interne, externe en persoonsbeveiligingsmaatregelen. De conferentie is zonder veiligheidsincidenten verlopen.

5.1.2 Beveiliging verkiezingen Europees Parlement

Op 4 juni 2009 hebben in Nederland de verkiezingen voor het Europees Parlement plaats gevonden. Teneinde de verkiezingen en de voorafgaande campagneperiode veilig en ongestoord te laten verlopen had de EBB extra aandacht voor de veiligheidssituatie van de deelnemende kandidaten. De aanpak is gebaseerd op de ervaringen met de wijze van beveiligen tijdens de Tweede Kamer-verkiezingen in november 2006. Gebleken is dat vrijwel alle partijen naar aanleiding van de vorige verkiezingen een contactpersoon hebben aangewezen voor de beveiliging. Tevens kan worden gecon-

stateerd dat het beveiligingsbewustzijn bij de landelijke politieke partijen is toegenomen.
De verkiezingen zijn zonder veiligheidsincidenten verlopen.

5.1.3 Libanon-tribunaal

Op 1 maart 2009 is in Leidschendam-Voorburg het Speciaal Tribunaal voor Libanon officieel geopend. Het tribunaal is gehuisvest in het gebouw waar de AIVD voorheen gevestigd was. De dreigingen en risico's die met de vestiging van dit tribunaal in Nederland zijn gemoeid, worden door de NCTb nauwgezet gevolgd in samenwerking met de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en andere informatiepartners. Inmiddels heeft de NCTb beveiligingsmaatregelen gerealiseerd rond het tribunaal.

5.1.4. Grensoverschrijdende beveiliging van bedreigde personen in Europa

Op 26 mei 2008 informeerde de minister van Justitie uw Kamer per brief dat hij eind februari 2008 en marge van de JBZ-Raad aan zijn Europese ambtsgenoten had voorgesteld tot afspraken te komen rond de beveiliging van bedreigde personen die deelnemen aan het publieke debat, zodat bij reizen naar dan wel verblijf in een andere lidstaat en indien de noodzaak daartoe bestaat, zorggedragen kan worden voor een zorgvuldige overdracht van de beveiliging van die personen.[1]

Er bestonden hieromtrent al EU-afspraken over personen met een officiële functie voor de staat. Het voorstel dat Nederland in de tweede helft van 2008 aan de lidstaten heeft voorgelegd breidt deze afspraken uit door personen zonder officieel ambt die vanwege hun bijdrage aan het publieke debat persoonsbeveiliging van de overheid ontvangen en die reizen naar andere lidstaten van de Unie hieraan toe te voegen. Het voorstel behelst een wijziging van het besluit tot oprichting van een Europees netwerk voor de bescherming van prominenten uit 2002.[2] Wanneer de wijziging wordt aangenomen, zullen lidstaten elkaar voortaan over bezoeken van beveiligde personen informeren, met of zonder officieel ambt. Hierbij wordt tevens informatie verstrekt over beveiligingsmaatregelen. Belangrijk uitgangspunt blijft dat iedere lidstaat zelf verantwoordelijk is voor het beleid over en de uitvoering van beveiliging van bedreigde personen.

Op ambtelijk niveau werd begin 2009 overeenstemming bereikt. Tevens heeft het Europees Parlement over de wijziging van het besluit uit 2002 een positief advies uitgebracht. Tot slot ging de JBZ-raad van juni akkoord met deze wijziging.

5.2 Cameratoezicht

CTOV
Het programma Cameratoezicht in het Openbaar Vervoer (CTOV) geeft een impuls aan het cameratoezicht voor de beveiliging van de voor terroristische aanslagen kwetsbare sector openbaar vervoer.

Het programma heeft tot doel het vergroten van de maatschappelijke veiligheid in het openbaar vervoer met de inzet van cameratoezicht, onder andere ten behoeve van het voorkomen van terroristische aanslagen en het versnellen van de opsporing.

Centraal bij de uitvoering staat de samenwerking tussen de betrokken actoren op de locaties. Camera's zijn het middel, het vergroten van veilig-

[1] Tweede Kamer, vergaderjaar 2007–2008, 23 490, nr. 503.
[2] 2002/956/2002, d.d. 28 november 2002.

heid is het doel. Het veiligheidsgevoel van burgers is overigens niet een van de primair beoogde doelen van het programma.

Voor de zeven locaties wordt per project circa drie miljoen euro toegekend.[1] Daarnaast is aan een landelijk OV-project ongeveer 4 miljoen euro toegekend. Binnen dit deel van het subsidieprogramma is na een zorgvuldige planningsen voorbereidende fase, in mei dit jaar gestart met de daadwerkelijke aanvang van de inrichting van de cameratoezichtssystemen.

GMI
Daarnaast wordt de Gemeenschappelijke Meldkamer Infrastructuur (GMI) op de luchthaven Schiphol uitgevoerd. Dit project is gestart door het platform Beveiliging en Publieke Veiligheid Schiphol (BPVS) waarin alle bij de veiligheid op Schiphol betrokken partijen zitting hebben. Het BPVS is opgericht naar aanleiding van de conclusies van de Commissie Oort die de diamantroof onderzocht die in februari 2005 op Schiphol plaatsvond. Voor de GMI is ruim vier miljoen euro aan subsidie beschikbaar. Dit project bevindt zich in een afrondende fase. De gehele infrastructuur is aangelegd. Per april 2009 zijn cameraprojecten gereed met betrekking tot: kentekenherkenning, opstelplaatsen van de vliegtuigen, de NS perrons, transport en expeditiestraten, voorplein, crewcenter, Plaza, de pieren en de gates, de vrachtplatformen, spottersplaatsen, bagage reclaimgebied en bagagekelders. Deze locaties zijn gekozen op basis van de beheersing van de veiligheid- en beveiligingsrisico's als gevolg van terrorisme en criminaliteit. Nu is het zaak om te zorgen dat deze technische mogelijkheden optimaal worden benut.

Voor zowel CTOV als GMI geldt dat het effect van cameratoezicht meerledig is. In het algemeen kan gezegd worden dat cameratoezicht in de preventieve en handhavingsfase met name de efficiëntie van het toezicht bevordert. Kort gezegd komt het erop neer dat meer gedaan kan worden met dezelfde personele capaciteit, mits de systemen over «intelligente» software beschikken en goed op elkaar en op de behoeften en werkwijze van handhavingsbeambten zijn afgestemd. In het geval van een calamiteit wordt de «situation awareness» substantieel vergroot. Dat wil zeggen dat het overzicht van de situatie beter wordt en hulpverleners daardoor effectiever kunnen optreden. In de repressieve fase kunnen de beelden van de camera's bijdragen aan het versnellen van het opsporingsproces.

6. REAGEREN OP CRISIS

6.1 Evaluatie terrorismedreiging Amsterdam

De uitvoering van de aan uw Kamer toegezegde evaluatie van de terrorismedreiging op 12 maart 2009 in Amsterdam is gestart. De centrale onderzoeksvraag luidt: Hoe verliepen de informatievoorziening, samenwerking, besluitvorming en communicatie tijdens en in de afhandeling van de terrorismedreiging op 12 maart 2009 en welke lessen kunnen hieruit worden geleerd? Zoals aan uw kamer is toegezegd tijdens het Algemeen Overleg van 2 april jongstleden, zal in de evaluatie in ieder geval aandacht worden besteed aan communicatie, nazorg en de lokale driehoek. Er wordt naar gestreefd om de evaluatie af te ronden voor het zomerreces van uw Kamer.

[1] Het betreft de treinstations Amsterdam CS, Rotterdam CS, Utrecht CS, Eindhoven CS, Leiden CS, Den Haag CS en Den Haag HS.

6.2 Alerteringssysteem terrorismebestrijding (ATb)

Inmiddels zijn de regiobijeenkomsten in het kader van het Alerteringssysteem Terrorismebestrijding (ATb) afgerond. De belangrijkste conclusies zijn:

- De bijeenkomsten zijn goed bezocht, door alle partijen;
- De bijeenkomsten voorzagen duidelijk in een behoefte;
- Inmiddels is duidelijk geworden dat in de nabije toekomst de veiligheidsregio het aanspreekpunt zal zijn voor dergelijke bijeenkomsten, en;
- Minstens 1 keer per 2 jaar dient een regioronde gehouden te worden teneinde alle betrokken partijen ook daadwerkelijk betrokken te houden.

Mede naar aanleiding van de regiobijeenkomsten en het rapport van de Algemene Rekenkamer wordt momenteel gewerkt aan het ontwikkelen van een instrument om vast te stellen in hoeverre de betrokken partijen op decentraal niveau nadere afspraken in het kader van het Alerteringssysteem hebben gemaakt.

Zoals vermeld in paragraaf 5.1 wordt momenteel gewerkt aan een security tool voor bedrijven die zijn aangesloten bij het ATb en voor CBRN-instellingen.

6.3 Oefenen

Een van de pijlers van het Alerteringssysteem terrorismebestrijding is een gedegen oefenprogramma. De ATb-oefencyclus bestaat per aangesloten sector uit drie onderdelen. Allereerst vindt er een algemene, inleidende workshop plaats. Vervolgens is er een «tabletop»-oefening waarbij de besluitvormingsprocedures beoefend worden. Ten slotte vindt een operationele oefening plaats waarbij de veiligheidsprocedures en de te nemen maatregelen daadwerkelijk in de praktijk worden uitgevoerd. Inmiddels is de eerste oefencyclus afgerond voor de sectoren Spoor, Drinkwater, Luchthavens, Nucleair, Gas, Elektriciteit en Stadsen Streekvervoer. In juni 2009 zal een veldoefening worden gehouden voor de sector Financieel en eind 2009 zullen de sectoren Zeehavens en Olie en Chemie worden geoefend.

6.4 Stelsel Speciale Eenheden

Op 14 juli 2008 is het rapport van de commissie ter evaluatie van de herinrichting van het stelsel van speciale eenheden – ook wel genoemd «de commissie Dessens» – tezamen met een kabinetsreactie op het rapport, aan uw Kamer gestuurd. Het stelsel functioneerde volgens de commissie «naar behoren». Het stelsel zou volgens de commissie echter op een aantal punten nog beter kunnen functioneren. Deze punten hadden primair betrekking op de samenwerking tussen de eenheden binnen het stelsel. In haar rapport deed de commissie daar enkele aanbevelingen voor, die op dit moment worden uitgewerkt. De verwachting is dat de implementatie van alle aanbevelingen uit het rapport voor de zomer van 2009 zal zijn afgerond. Met betrekking tot de belangrijkste aanbevelingen kan de volgende stand van zaken worden gegeven.

De commissie Dessens adviseerde om aan de DSI de status van aanhoudings- en ondersteuningseenheid (AOE) te verstrekken. Op 11 februari 2009 is bij het KLPD de AOE-KLPD ingesteld. Deze eenheid bestaat uit personeel van de DSI, maar betreft een zelfstandige juridische entiteit met eigen taken, die wordt ingezet op een andere juridische grondslag dan die waarop het optreden van de DSI plaatsvindt. Hiermee

is voldaan aan de aanbeveling van de commissie. Op uitvoeringsniveau zijn de benodigde afspraken gemaakt, inhoudende dat het AOE-KLPD, naast het verlenen van wederzijdse assistentie aan andere AOE'en, in principe alle AOE-inzetten van de Nationale Recherche zal gaan verrichten. De verwachting is dat het hierbij gaat om ongeveer 60 inzetten op jaarbasis.

De commissie Dessens adviseerde voorts om het stelsel van speciale eenheden om te vormen tot een, door de commissie zo genoemd, «dakpanmodel». Dit betreft een stelsel waarbinnen de verschillende eenheden binnen het stelsel elkaar structureel gaan ondersteunen en van elkaar gaan leren. Voor de invulling van deze aanbeveling is inmiddels een opleidingsplan gemaakt, inhoudende dat personeel van de AOE'en de mogelijkheid zal worden geboden om opgeleid te worden tot «interventiespecialist». Het doel is dat deze opleiding nog in 2009 wordt gestart. Per jaar zullen één of twee opleidingen tot interventiespecialist gegeven worden, in gezamenlijkheid door de DSI van het KLPD en de Unit Interventie Mariniers (UIM) van het ministerie van Defensie. Hierdoor kan de capaciteit van de DSI snel worden uitgebreid, mocht dit in voorkomend geval noodzakelijk zijn. Daarenboven zal personeel van de AOE'en en van de DSI structureel de mogelijkheid worden geboden om bij elkaar stages te lopen. Ook zal worden gerealiseerd dat de specialismen die bij de UIM beschikbaar zijn eenvoudiger ter ondersteuning van de andere eenheden binnen het stelsel kunnen worden ingezet.

7. COMMUNICATIE EN VOORLICHTING

In 2009 wordt geen voortzetting gegeven van de massamediale campagne «Nederland tegen terrorisme». De campagne is begin 2006 gestart op verzoek van uw Kamer en kwam tegemoet aan de toen sterk toegenomen bezorgdheid en informatiebehoefte bij het Nederlands publiek. In de afgelopen drie jaar zijn binnen deze brede campagne diverse doelgroepen aangesproken: het algemeen publiek, maar ook specifiekere doelgroepen als lokaal bestuur, jongeren, professionals die werken met jongeren en ondernemers in diverse bedrijfssectoren. Eind 2008 is de massamediale inzet van deze campagne via Postbus 51 volgens planning gestopt. Vanaf 2009 richten de communicatie-inspanningen voor terrorisme-(bestrijding) zich met name op professionele doelgroepen. Deze vloeien vooral voort uit de beleidsthema's die centraal staan. Het vergroten van veiligheidsbewustzijn van maatschappelijke actoren in de volle breedte is daarbinnen een belangrijke thema.

In de zomer van 2009 zal opnieuw het jaarlijkse monitoronderzoek worden uitgevoerd naar de risicobeleving en informatiebehoefte van het Nederlandse publiek in relatie tot terrorisme(bestrijding). Het betreft de zesde editie van het onderzoek dat sinds 2004 jaarlijks wordt uitgevoerd, in samenwerking met de Rijksvoorlichtingsdienst. Het doel van dit jaarlijkse onderzoek is het monitoren van de publieke opinie rond het onderwerp terrorisme.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
G. ter Horst